

Ese de două ori în septemana:
Joi-a și Dominec'a.

Pretiu de prenumerațiune:
pre anu întregu . . . 6 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
„ patrariu de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a și straietate:
pre anu întregu . . . 9 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Corespondintiele și hârtii de prenumerațiune se se adresează de dreptulu: Redactiunei „Lumina” în Aradu, cancelari'a episcopescă.

Pentru publicatiunile de trei ori, ce contieniu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sirc garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl., era mai sus 5 fl., intielegendu-se într' aceste sume si timbrulu. — Pretiu publicatiuniloru se se anticipe.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

PARTE OFICIALE.

Nr. 1234. Pres.

Tuturorú domnilorú asessori consistoriali.

Intemplandu-se deja de repetite ori, cá diecesanulu Nostru Consistoriu n'a potutu tiené particulariele sale siedintie, din caus'a neinfaciarii numerului recerutu a respectivilorú asessori consist. la terminele ce li s'au defiptu sub Nr. 1407/871.

Dreptace'a spre a delaturá in viitoriu asemenea anormitati, ce ni impedece administratiunea, Ne aflámu indemnatu a revocá in memoria tuturorú domnilorú asessori consistoriali normativele consistoriului plenariu din 23 Iuliu 1880 Nr. 760/35 Pl. si a-i poffi in viitoriu a se infacisá mai regulatu la siedintiele consistoriali, in cari sunt ronduiti prin citatulu nru, cáci la din contra vom fi constrinsi, dela asessorii cari absentéza dóue siedintie dupa olalta — fara causa suficientu motivata, — a li cere dechiaratiunea, déca mai voiescu a portá acestu oficiu onorificu si mai departe.

Aradu, 18 Augustu 1872.

Procopiu Ivacicoviciu, m. p.
Episcopulu Aradului.

PARTE NEOFICIALE.

Pentru cartile de scóla.

Sinodulu straordinariu alu eparchiei nóstre, in siedinti'a din 25 julu/6 aug. 1871. sub nr. 6. a emisú o comisiune anchetaria ca se gasésca modulu cum s'ar acoperi lips'a cartiloru de scóla, ce pretotindenia o sentimu fórté.

Acésta comisiune in consultarile ce le avú dupa inchierea sinodului, a recomendatu cáte-va carti, cele mai necesarie, precum abicedariulu de Ioanu Popescu din Sibiu si legendariulu de Visarionu Romanu totu de acolo, éra in privinti'a celor'a lalte a lasatu usulu de pana acum'a — adeca intrebuintiarea mai vertosu a cartiloru tiparite la archidieceasa in Sibiu — pana ce dieces'a nóstra va fi in stare se tiparésca insasi cu spesele sale tóte cartile de lipsa in scólele sale elementarie.

Comisiunea adeca, s'a condusu de acea sperantia in hotarirea sa, cumca barbatii nostri de scóla, fie-care dupa a sa potere, va se-i astérna spre censurare cáte unu opu din manualele de scóla ce ni lipsescu. Apoi din aceste opuri asternute se aléga celu mai bunu pentru fie-care specialitate si se-lu tiparésca.

Inse, cauta se spunemu cu parere de reu, pana acum comisiunea anchetaria nu are de cátu unu abicedariu de censuratu.

Se apropia anulu venitoriu de scóla. Lips'a cartiloru se va vedí érasí. Comisiunea va cautá se iee despusetiuni pentru suplinirea lacunei, cáci—caus'a nu se mai póte amená.

Deci ar fi de doritu ca acei invetiatori si barbati de scóla cari au opuri dejá compuse pentru cutare specialitate, se cerce a le asterne comisiunei cátu mai curundu.

Este bine, corespundietoriu si constitutionalu ca se graésca unu cuventu si invetiatoriulu, se scrie si elu o litera — la compunerea acoloru carti, de dupa cari elu insusi are se propuna scolariloru.

Comisiunea a constatatu lips'a de carti proprie pentru acésta diecesa, dar nu s'a grabitu la compunerea lorú,

pentru ca nici unu barbatu de scóla si nici unu invetiatoriu se nu póta dice cá a fostu trecutu cu vederea, cá a voitu se lucre si nu i s'a datu timpu séu ocasiune.

Misiunea preotiloru romani in timpulu presentu si pre viitoriu trebuie se fie d'aprópe in vedere.

A esitu „Lumin'a“ candu mai multu se lamentau ómenii asupr'a intunerecului; a esitu acést'a candu se sustiene credinti'a, cá factorii luminei nu sentu intunereculu; a esitu radiele luminei, candu vin'a se atribue preotiloru si invetiatoriloru, pentru cá intunereculu, necultur'a stepanesce anca poporulu romanu.

Se dicemu dara, cá lumin'a e mai anteiu de necesitate preotiloru si invetiatoriloru, fiindu cá ei sunt in societate cu misiunea d'a luminá. Adevératu este, cá lumin'a trebuie se lumineze indestulu, pentru cá lipsindu acésta insusire, nu numai nu folosesce de ajunsu, ci strica vederii, impedece lucrarea si nemultiamesce inim'a. O lumina intunecósa strica ochiloru, e nesuferitu. Luandu acestea in sensu spiritualu si aplecandu-le la noi, la romani, trebuie se luámu in vedere misiunea preotiloru nostri, fiindu cá invetiatur'a evangelica pre ei ii jintielege, candu dice: „Voi sunteți lumin'a lumii, asia se lumineze lumin'a vóstra naintea ómeniloru, ca vediendu faptele vóstre cele bune, se marésca pre tatalu vostru celu din ceriuri.“

Mare misiune se cuprinde in aceste cuvinte, mai alesu candu domnesce intunereculu cu faptele lui. Déca splicámu aceste cuvinte, ese misiunea: a luminá mintea, a infrumsetiá cugetarea si a nobilá aním'a poporului, fiindu-cá numai din aceste conditiuni potu se ésa fapte bune. Va se dica, preotulu are misiune de a desceptá spiritulu fiiloru sei spirituali ca se cunósca tóte, se le deosebésca pre cele bune; acestea trebuie se le plamadésca in anima, astfeliu in cátu se curga iubire; trebuie se le fabrice voi'a ca se stepanésca corpulu si poftele lui rele, pentru cá numai astfeliu póte fi ea aplecata spre esecutarea celoru bune; trebuie se creeze o nisuintia hotaritória d'a lucrá inviétia pentru totu, nu numai pentru sine; scurtu disu, trebuie se faca pre fiulu sufletescu, ca se fie stepanitu de acést'a si predomnitu de o judecata umana.

Grea misiune aréta acestea, mai alesu atunci, candu lipsescu poterile si candu intunereculu domnesce societatea. Pentru ca se ceri atare lucrare, trebuie se ai preoti cu poteru spirituali, cu medilóce materiali, ca se póta impartí din ele, cum se impartia in timpulu* Apostoliloru, se aiba stima si incredere naintea crestiniloru sei.

A cere adi dela preoti precum se afla ei, ca se satisfac acoloru cerintie, e asupréla; a cere se lucre pentru ca se corespunda misiunei lorú, insemnéza a-i provedé mai antaiu cu poterile necesarie, apoi a cunósce situatiunea sub care se afla astadi. Astadi candu poterile spirituali, materiali, stim'a si increderea scadu; candu Iestitii cu scopulu lorú de a intinde absolutismulu preste lume si preste popóra, au sternitu ura a supr'a bisericii; astadi candu mai tóta diaristic'a straina e in manile jidaniloru si jidanii cu ur'a lorú in contr'a cretinismului, cu scopulu lorú d'a turburá, pentru ca se faca specule in turbure, a preocupatu lumea cetitória cu idei antipreotiesci; astadi, candu diaristic'a are materia indestula la biserica apuséna, la iesuiti si la calugari, pentru ca se scrie a supr'a preotiloru crestini, s'a latitu invinuirea preste toti preotii tuturorú confesiuniloru, dovéda cá diurnalistic'a nóstra politica inca a inceputu a descredítá pe preotii romani si intieliginti'a murmue; astadi candu tinerimeca ié alta crescere si candu unu ventu alu timpului a datu ansa se iéa rationalistii, sectualistii etc. ect. combatendu cretinismulu, acatiandu-se de preoti si de dogmele, cari le catechiséza ei, striga in gur'a mare, ca se se auda in totu loculu, ca se-si castige pentru parerile lorú pre cei cu cáte dóue trei scoli, pre bucheri pana si pre caprarii din armata, voindu a-i convinge cá invetiaturile scripturei sunt contrarie culturei si

că nu conglasuescu cu sciintiele positive, cari au naintatu multu etc. ect.; astadi candu acestea si alte au adusu unu inforatoriu asupr'a societatii din care se striga, că preotii sunt contr'a luminei; — in astfeiu de imprejurari si pre viitoriu deca va curge acestu rosboiu alu intunerecului contra luminei lui Cristosu, preotii trebuie se se ingrigésca, ca se fie Ingeri aperiatori si conducatori ai poporului.

Se nu li se para fratiloru preoti, celoru cari au fii sufleteci ca nisco mnei, că acestea sunt spaime si pre ei nu-i privescu. Domni'a loru inca au se scie si se fie preparati, că spiritele rele strabatu in totu loculu; candu incepe desarmoni'a se scie, că duchulu reu e apr'pe. Un'a suta de propovednitori ai adevărului, ai dreptatii, ai dragostei si ai pacii au destulu a se luptá cu unulu care va propagá: minciun'a, sireti'a, seducerea si inselatoriile, fiindu că acestea se numescu: istetia, acestea recomanda adi pre omulu harnicu, pre omulu desceptu, pentru că e cultura gidana cultur'a de susu. Si credu, că o scimn cu totii, că sunt multi, cari invétia astfelu de doctrine.

Dreptu acést'a se cere, ca preotii toti se fie desceptati. Bine, că s'a aprinsu lumin'a, ca se véda preotii de ce poteri, de ce arme, de ce medilóce umane au necesitate, fiiundu că multa lupta se va cere de la ei pre viitoriu. Se va cere o lupta cu puterile adevărului si cu faptele umanitatii, o resolutiune si jertfa ca si in timpii primi ai crestinismului si astfelu va fi de lipsa, ca preotii se fie la culmea misiunei loru.

Pentru a ne provedé cu cele necesarie la acésta misiune, voiu a face câteva intrebari si ale tratá pre scurtu si adeca:

1. Care e chiamarea preotului romanu si ce facultati se cere se aiba, ca se corespunda ei?

2. Fiiundu-că publiculu romanu trebuie se se cultiveze, si incetu vedemu că se si cultivéza, cum am face, ca se avemu preoti, macar ca alte natiuni culte?

3. Déca preoti culti nu potu fi, fiindu că nu sunt salarie, cum se facemu se fie?

4. Mai nainte se aplecau si talente rari deosebite la carier'a preotiesca, care e caus'a că nu se aplica adi, si ce e de facutu, ca se se aplica pentru ca se ésa câte unu Ionu gura-de-auru etc.

5. Ce e de facutu, ca preotii de astadi, cum i-avemu, se corespunda câtu de câtu chiamarii loru? si cum se se escute statutulu organicu ca medilocu pentru cultur'a si moral'a poporului romanu?

6. Ce e de facutu, ca preotii se propasiésca cu cultur'a si se-si implinésca misiunea loru?

7. Ce urmari are desarmoni'a între preoti si carturarii din societate si ce stricatiune produce critic'a nedrépta, asupr'a preotiloru si bisericii nóstre, si cum ar poté se incete acestoa?

8. Ce e de facutu, ca preotii cu invetiatorii se mérga mana in mana la cultur'a poporului?

9. Ce e de facutu, ca se se ridice védi'a bisericii, ca se so atraga sentiulu poporului catra ea?

10. Ce e de facutu, ca poporulu se fie luminatu, se-si cunósca relogea sa, nu numai dupa forme ei si dupa esenti'a ei, si ca so nainteze in desvoltarea necesaria?

Avendu ospitalitatea „Luminei“ voiu tratá aceste intrebari.*)
Brasiovu, aug. 1872.

B. Batulescu,
parochu si profesore.

Caus'a coreligionariloru nostri serbi.

Diariulu oficiale publica urmatoriulu autografu imperatescu:
„La propunerea ministrului-presidinte alu Meu ungurescu, si in contielegere cu ministrulu Meu ungurescu de cultu si de invetiamentu, aflu cu cale ca pre Arseniu Stoicoviciu episcopulu gr. or. de Buda, administratore alu arhiepiscopiei de Carlovétiu si locuteninte de patriareu, se-lu absolvu de acestu oficiu, si dreptu recunoscintia pentru activitatea lui de mai multi ani pre terenulu bisericescu se-i dau crucea mare a ordului Meu Franciscu-Iosefiu; totodata, pre timpulu vacantiei arhiepiscopiei numite (sede vacante) se-lu numescu de administratore alu ei pre Nicanoru Gruiciu episcopulu gr. or. de Pacratiu.

Datu in Vien'a, la 29. augustu 1872.

Franciscu Iosifu, m. p.

Contele Melchioru Lónyay, m. p.

Dr. Teodoru Pauler, m. p.

Societatea academica romana,

a tinentu siedinti'a prima la Bucuresci in 2/14. aug. Presidintele A. T. Laurianu spuse activitatea delegatiunei academice, si-a nume:

S'au tiparitu

a) 35 de cóle din *Dictionariulu* limbei romanesci;

b) Comentariile lui C. Iuliu Cesare, premiate anu;

c) Statutele si Regulamintele de pana acum ale societatei;

d) Analele sesiunei trecute;

e) „Descriptio Moldaviae“ (testulu originalu) de Cantemiru, dar nu e gat'a anca.

Parintele Episcopu Melchisedecu de la Ismailu si-a datu demisiunea de membru alu societatei din caus'a că patimesce de ochi.

Eudossiu *Hormusachi* se alege de membru.

Se notifica cumca protosincelulu Radeanu de la Socol'a a oferitu societatei 400 de galbeni, dar sub conditiune ca se capete insusi interesele câtu va trái.

In *siedinti'a a dóu'a* din 1/16 aug. se ceti raportulu secreta-

*) Te vom primi pururia cu placere in modestele colóne ale foii nóstre, si ne bucurámu că zelosulu condeiu alu DTale ne insotiesce si la acésta intre-prindere nóua.
Red.

FOISIÓRA.

Igiein'a si scól'a.

(Continuare.)

Binecuventarea Igieinci nu se póte ajunge fara numai prin scóla. Scól'a dara cauta se primésca de la medici, de la scrutatorii de natura, esperiintiele ce apartienu aci, si apoi a le propune in forma de catechisare igieinistica, ori dietetica,*)) ca se se faca unu bunu comunu si se se resfire prin elevii scóleloru in familie si pre câtu se póte in totu poporulu.

Prin relatiunile, in cari devine omulu ca sugatoriu, copilu, june si barbatu, in léganu, in scóla, in servitiulu militaruu si in diferitele sale vocatiuni, inheréza in elu unele daunatiuni provenitórie prin traiulu vietiei, ocupatiune, locuintia, clima, tempestato s. a. Si nici scól'a, ca loculu, unde numerosii copii siedu cu órele intregi la olalta si si silescu spiritele, nu a potutu remané libera de astfelu de daunatiuni, precum sunt miopi'a (vederea scurta) gibositatea (strimbarea culumnei vertibrále, a spinarii). Desi in cerculu familie, unde pruncii petrecu mai indelungatu de câtu in scóla, prin o dietetica nepotrivita se potu nasce cu multu mai numeróse daunatiuni in corpulu prunciloru, de câtu in scóla, totusi astfelu de daunatiuni potu mai nainte erumpe in scóla, si unele defecte mai insemnate potu luá dimensiuni mai mari. Scól'a póte ajutá la castigarea bóleloru contagióse si parasite, póte dá ansa la congestiuni in plumani, ereru, ochi, la conturbarea mes-

tecarii sangelui si a digestiunei (risnirii, mistuirii) si astfelu póte impedecá desvoltarea corpului copilarescu; — de alta parte póte scól'a, — prin o prè matura cercetare a ei, si prin o impartire nepotrivita a óreloru, réu'a metoda in propunere, — influintiá daunaciosu asupr'a desvoltarei creierului si a functiuniloru lui: adeca asupr'a vietii spirituali. — Prin o cruda disciplina scolastica au caditu multi scolari in defecte.

E adevératu că organismulu omenescu posiede destulu de mare gradu de elasticitate in contr'a actiuniloru mediului ce lucră necontentitu asupr'a lui, elu mai posiede in puterea spirituluiu seu si o multime de midilóce ajutatórie, prin cari acestu mediu póte se se acomodeze organismului seu, inse multe din aceste daunatiuni sunt alipite de terenulu, pe care vietuesce, de aerulu ce-lu resuffa, de nutrimintele ce le primesce, de lucrulu ce-lu esecuta, de societatea, in care traiesce, de statulu, la care este incorporatu, de desfetariile, ce 'si le face spre restaurarea sa si dela cari nu se póte retrage din nepricepere, ori din caus'a naturei sale animal ori din maimutire, astfelu ca elu se póta gustá binecuventarea Igieinei, precum bine dice Dr. Reich, „numai atunci candu va incetá a fi o féra selbatica, unu asinu si o maimutia, va fi omulu aceea ce trebuie se fie, adeca omu.“ Unu temeiu mai multu că scól'a trebuie se ne lumineze. Organismulu copilului standu in desvoltarea sa, are mai pucina putere de resistintia in contr'a influintiiloru din afora, si fiindu că prin desvoltare i se dá o mai activa schimbare a materiei, si prin acést'a reagéza usioru a supr'a influintiiloru straine; este espusu bóleloru cu multu mai tare de câtu unu organismu desvoltatu. — Unu organismu desvoltatu póte rabdá unu neajunsu in nutrimentu mai lungu timpu, fora ca se se ruineze, perdiendu numai din musculatura, dar unu copilu neavendu bucate sanetóse, capeta bóla de óse si de ghindure. —

*) Vedi catechismulu sanetatii si antropologieu de Dr. Vasiciu 1870.

riului si se alésera trei comisiuni pentru censurarea lui. Se asternú program'a agendelor sesiunei de acum. S'a constatatú cã dupa ce guvernulu romanu a trãsu de la academia subventiunea de 10.000 de lei, membrii nu mai potú tiené siedintie siese septemani întregi, ci cautã se se marginésca la timpú mai scurtu.

Despre gimnasiulu din Bradu

gasimu unu anunciu in „Telegratul Romanu,” si unu apelu in „Albin'a.” Le facemu se urme aci amendóue;

(Anunciu.) La gimnasiulu rom. gr. or. din Bradu cu anulu scolasticu 187²/₃ se va deschide si clas'a a V. gimnasiala; inscrierile se vor incepe in 1 si 2 Sept. si in 3 facendu-se chiamarea St. Duchu se va incepe anulu scolasticu. Toti cari au tineri si voiescu a-i duce la institutul nostru se grabésca spre a-i inscrie de tempuriu, avendu a aduce si jumetate din didactru, care pentru Zarandeni este pre anu de 2 fl. iéra pentru cei din alte comitate pre anu 4 fl., ceea ce prin acést'a spre sciintia si orientare aducemu la cunoascintia publica.

Bradu, 14 Augustu 1872.

Directiunea gimnasiala.

A P E L U

catra toti Romanii!

Gimnasiulu romanu greco-orientalu din Bradu, in comitatulu Zarandului, dechisu la anulu 1869, si in care s'a terminatu cursulu scolasticu in acestu anu 1872 cu 4 clase, este in periclu d'a se inchide din lips'a speselor de intretinere, de subsistintia materiala; pentru cã, starea materiale a fondului seu, consistente din posesiunea Mihaleni, ce abia aduce unu venitu de 1000 fl. v. a. la anu, nu ajunge de a acoperi recerintiele;

pentru cã mai de parte, precentele obligatiunilor de statu de anulu 1854, — unificate acum, ce aducu anualminte 2,444 fl., in anulu viitoriu 1873 si 1874 vinu a fi absorbite de statu, cãci oficiele finantieri, cu aprobatiunea ministeriului ung. reg. de finantie, au decretatu a se luã tacs'a de competintie si de timbru pentru transcrierea pe numele fondului gimnasialu a memoratelor obligatiuni, donate aceluasi de catra comunele din cottulu Zarandu, ér acést'a tacs'a sã urca la sum'a de 4242 fl. v. a. prin umare absorbte aprópe tóte cametele obligatiunilor de statu, calculate pe 2 ani, si acést'a fora a consunã chiar cu legea positiva. —

Din acést'a se vede, cã gimnasiulu gr. or. romanu din Bradu, dupa o esistintia abia de trei ani, a ajunsu in necesitatea de a fi inchisu, dintro cauza absolutu nedependente de la noi, ci emanata din anim'a parintescului guvern, — o aparitiune fora parchia in timpulul culturi popóraloru!

In astfeliu de situatiune aflandu-ne prin atins'a mesura a guvernului tierii, apelãmu la zelulu si patronagiulu romanimei

tarpi'a, scrofóle: — Unu omu desvoltatu póte lucrã luni întregi peste poterile sale, fora a decadé, dar organismulu copilului pere. Barbatulu póte mai lungu resuffã unu aeru nesanosu, inse copilulu capeta curundu scrofóle. ect. Déca dara pentru unu organismu desvoltatu se cere in plumani aeru atmosfericu curatu, nutrimentu ce dá sucu nutritoriu din destulu si sanetosu, apu curata, imbracaminte amesurata temperaturi, sanetósa locuintã, potrivitu lucru, restaurare si repausu, ca se remana sanetosu si se póta resiste influintelor daunacióse, la cari este espusu si se nu péra spiritualminte, atunci aceste agentie sunt cu atãtu mai necesarie in etatea copilarésca, unde organismulu nu are se fia numai sustienutu, ci totu odata se se si desvólte. O mare parte a vietiei sale petrece copilulu in scóla, este dara problem'a omenimei, ca scóla se fia astfeliu construita, ca se nu dauneze copilulu.

Bas'a pentru cultura popóralu cauta dara se fie scólele populare.

Si, Dómne! cum sta cu scólele nóstre in privinti'a Igieinei? Avemu noi edificie solide? incaperi sanetóse si spacióse? scaunie potrivite? Afla-se vre o pricepere despre Igieina la cei mai multi Inspectori de scóle si la invetiatori? Merge conceptulu lorú mai de parte de câtu a pazi copiii de tragerea aerului (tiug.) — Sunt ele inspectiunate de vre-unu medicu? La tóte acestea cauta se respundemu cu „ba.” Copiii nostri siedu in scóla in cojóce ori sumane, cabanitie, fie câtu de caldu in scóla, unii inveliti cu marame mari la gãtu, fetele legate la capu, ca se nu se véda cã sunt nepeptenate, scauniele sunt ori prè scunde ori prè nãlto, spriginirea sieleloru nepotrivita, piciorutiile celoru micí spendiura in giosu, fora se atinga pamentulu, si cu acést'a se obosescu. Nime nu li are grigea cum tienu cartea, cum se asiédia candu scriu s. a. s. a. Invetiatoriulu este indestulitu, déca copilulu scie le-

de pretotindeni, ca se ni ajute a delaturã acestu periclu, se nu lase a se stinge lumin'a, carea a inceputu a reversã radie binefacatórie pentru popóralu nostru, si cultura peastre totu!

Apelãmu la toti romanii de inima, se concurga cu ajutóriele lorú binefacatórie, ca se potemu devini in pusetiunea d'a refuí grelele tacs'e de 4242 fl. v. a. ce ni s'a impusu, si ca se nu se impedece urmarea cursului scol. 187²/₃ alu gimnasiului nostru!

Ajutoriele marinimóse ne rogãmu se se tramita adresate dlui **Georgiu Secula**, advocatu si epitropu alu fondului gimnasialu in *Baia de Crisiu*, (Körösbánya,) comitatulu Zarandului.

Representanti'a gimnasiului gr. or. romanu din Bradu.

11/1872

Adunarea

generalã a 2-a pe an. 1872. a „Reuniunei invetiaterilor din tract. Lipovei” se convóca pe sambeta nainte de santa Mari'a-mica, adeca: pe ²/₁₄ septemvre a. c. in opidulu Lipova, la care sunt pofiti a participã dnii membri si toti amatorii si amicii invetiamentului. Program'a se statorisce in modulu urmatoriu:

La 8 óre demaneti'a.

1. Membrii se intrunescu in edificiulu scólei locale.
2. Un'a deputatiune de 4 membri invita pre p esiedinte la adunare.

La 9 óre.

3. Adunarea procede in biserica la ascultarea servitiului ddiescu.

4. Dupa acést'a membrii retrórna la loculú menitu pentru siedintia.

5. Presiedintele deschide adunarea generale, si dupa ce pívóca pre notari si pre cassariu a-si asterne repórtelú — in sensulu §. 20 din statute, espirandu durat'a functiunei de 3 ani a intre-gului magistratu — toti oficialii si membrii comitetului — si dau demisiunea.

6. Restaurarea magistratului reuniunei.

7. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea repórteloru.

8. Membrii insinuati rostescu disertatiuni.

9. Probe din metodulu practicú.

10. Reportulu comisiunei in caus'a de asociare, cu „Reun. inv. din tract. Temesior'a-Ving'a.”

11. Reportulu comisiunei de sub Nr. 7. alu programei.

12. Propuneri si motiuni diverse.

13. Defigerea loculú si terminulu prossime adunari.

14. Inchiderea adunarei gener.

La 8 óre sér'a.

15. „Balu” in otelu la „Regele Ungariei” in folosulu fondului reuniunei.

Lipov'a in ¹⁹/₃₁ aug. 1872.

Iónu Tuducescu m. p.
notariu reun.

Paulu Goronu m. p.
vicepres. reun.

tiunea si nu e petulantu, de altele pucinu i pésa. Noi nu avemu tóte ce ni trebuescu in scóla, ca scóla se nu dauneze sanetatea eleviloru; imitandu inse pe alte natiuni mai culte de câtu noi, nu ni va lipsi nici nóa bun'a vointia de a ingrigi si despre delaturarea acestoru defecte, procurandu cu incetulu ceea de lipsa. numai se le cunoascemu si se ne inprietenimu cu intrebuintiarea lorú. — In privinti'a acést'a nu potemu din destulu recomandã „Instructiunea pentru invetiatorii romani” lucrata de Profesorulu Vasiliu Petri, care este in tóte directiunile instructiva, si aréta pre barbatulu de scóla espertu si versatu in metodica speciale dupa recerintiele timpului nostru. Si *scriptologi'a*, o carte nu mai pucinu absolutu de lipsa, totu de acelu auctoru. Era in câtu regulele Igieinistice nu ar aflã destula instructiune in densele, ne vom nisui a implini, prin acestu tractatu alu nostru, si acést'a lacuna, cu atãta mai multu, cu câtu astadi ingrigirea de cultura si de sanetate, ca cei mai d'antei factori ai fericirii omenosci, s'a facutu trebuintia permaninte.

Ce cere dara Igiein'a dela scóla? Ea cere mai anteu de tóte, ca scóla se nu dauneze copilulu in sanetatea sa corporale si spirituala, ci se-lu dee familiei sale intaritu corporalmente si spiritualmente. Dupa acést'a aro ca se-si cladésca edificiulu, se-si impartiésca órele de lectiune, se si aléga obiectole de instructiune, se-si defiga inceputulu scólei, se-si intocmésca scauniale ori subseliale scólei, se-si acrésca chiliile de clase, se se incaldidésca, lumineze, se oserceze disciplin'a, se-si indrepte si gimnastic'a si restauratiunea.

(Va u. má.)

Dr. Vasileu.

VARIETATI.

= *Prea Sant'ă Sa Parintele Epsicopu alu nostru Procopiu Ivacicovicu*, domineca demanția in 20 aug/1. sept. in buna sanetate a plecatu catra Sibiu, a luă parte la sinodulu arhierescu.

= *Ungurii invétia a cunósce locurile romanesci mai bine de câtu romanii*. Ungurii au multe reuniuni de specialisti, si reuniuni literarie, cari tienu adunarile loru generali candu intr'unu locu candu intr'altulu. Forestierii se intelnira estimpu la Pestroseni si la V. Huiedinu, unde petrecura mai multe dile.—Medicii si naturalistii vor conveni la Mehadia.—Noi nu avem nemica de acestea. O singura asociatiune in Transilvani'a pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu mai lucra ceva. Pre unde s'au mai infintiatu câte un'a, buna óra cést'a din Aradu, nu scimu spune publicului déca e viia séu a repausatu.

= *Scoli tehnice*. In orasiulu Grecia (Gratz) caltiunarii au infintiatu o scóla tehnica. Se primesce tinerulu de 14 ani. Doi ani invétia caltiunaritul, desemnulu si celea lalte maestrú si sciintie ce sunt in legatura si necesarie. Dupa doi ani e maestru deplinu si anca cu o suma de cunoscintie.—Rezultatele imbucurátorie ale acestei scoli, i-au indemnatu si pre caldararii din numitul orasiu ca se-si faca si densii asemene scóla. Acum se gatesce.

= „*Asociatiunea britana*,” e numele unei reuniuni in Britani'a Mare, ce numera la trei mii de membri, si despune de fonduri mari, ce le intrebuinteaza pentru ajutorarea intreprinderilor scientifice si a literatiloru bine meritati. Adunarile generali le tiene candu intr'unu orasiu candu intr'altulu. Pre candu la aceste adunari presiedea repausatul barbatu alu reginei de acum'a, membrii se infacisianu in numeru câte de 2600. La adunarea din septeman'a trecuta anca fusera aprópe la dóe mii. La acést'a partecipa si imperatul Napoleon III., pre care ilu primira cu multa reverintia.

= *O datina a casei domnitórie din Russi'a*, mai vertos de la 1815. in cóci, este aceea, cá principesele 'si le marita totu dupa suverani; fia câtu de micutiu, numai se fie suveranu. Candu se duce principes'a la barbatu, merge cu o suita intréga, preotu propriu (cáci legea nu si-o paresesce dupa obiceiulu altoru curti la cari principesele se acomoda barbatiloru) secretariu propriu sel. Astu-feliu se intemeieza o mica colonia rusésca in mediloculu unui statu suveranu strainu. Germani'a, cu multii principi ai sei suverani din fost'a confederatiune, era unu bunu si bogatu magasinu de barbati pentru aprovizionarea principeselor rusesci. Nu-i trebuia Russiei fondu secretu, nici aginti secreti cari se pandésca prin antecamerile ministriloru, cáci avea pre insasi fic'a sa in lantrulu chilielor suveranului, asistandu chiaru si la momintele nepriveghiate ale acestuia. De aci fie-cine isi póte intipui, câtu era de mare influinti'a Russiei in Germani'a si anca mai este. Russi'a primia cele mai bune si esacte informatiuni, si trimitea suaturile sale nu numai in cestiuu politice de ale Germaniei, ci chiaru si in celea de cultura si de literatura, anumindu pre acei scrietori si professori, de cari nu-i placea, si pretindea de la gineri se-i delature. Nemica in Germani'a nu se intemplá fore invoirea Russiei, si insasi Prussi'a candu intrá antiertiu in Franci'a, trimise Russiei multiamita cá a favorit'o in acésta espeditiune. Totu acésta datina urma Russi'a si in Greci'a, candu dede o fica a sa de socia regelui grecescu. Grecii tacura si suferira coloni'a rusésca in curtea regelui loru. Acum inse, fiindu cá in cért'a ce avú patriarchulu grecescu din Constantinopole cu bulgarii, Russi'a se alaturá bulgariloru si spriginí pretensiunea loru pentru ierarchia autonoma, — grecii se maniará pre Russi'a toti cu totii, si gazetele diu Atena debaca in contr'a coloniei rusesci de acolo, desclinitu in contr'a lui Tatiseff carele e secretariu alu reginei. Dicu grecii: Cum se póte ca regin'a Greciei se nu voiésca a deveni gréca? cum se póte se aiba de secretariu pre unu omu strainu, pre care l'a denumitu la acestu postu ministeriulu de esterne alu Russiei? nu socóte regin'a cá are lipsa de poporalitate fiindu cá póte intreveni unu casu de regintia candu, dupa constitutiune, va fi chiamata la rola mare? Intr'aceea in Bulgari'a, ierarchi'a nationala bulgara se constitue. Sultanulu a daruita metropolitulu bulgaru unu frumosu bunu cu instructiune.

= *Unu invetiatoriu neobositu*, Comanu din Holtmizesiu, in protopresbiteratul Ienopoliei, pentru a inlesni scolariloru sei invetiarea literelor, insusi a impresu, cu ajutoriulu unei forme de cusutoriu, mai multe tipuri de omu, scriindu pe fiecare parte a corpului liter'a incepatoria a numirei d. e. pre ochi liter'a o; pre capu c; pre nasu n; pre gura g; pre mana m si asia mai departe. In jurulu omului sunt felurite instruminte de economia, portandu fiecare liter'a incepatoria a numirii sale. Aceste tipuri le imparte scolariloru. Candu scolarului i se pare necunoscuta cutare litera, cauta la tipu si o scile indata.

= *Colera*. Guvernulu Romaniei, intielegendu despre crumperea colerii in Bucovin'a, a ordinaru contumacia la fruntariile Moldovii. Inse constatandu-se numai putiene casuri de acestu morbu, cotumaci'a éra si s'a delaturatu.

= „*Infricosiatele stricatiuni ale beuturi de vinarsu (rachiu.)*” Invetiaturu mantuitórie, culesi si reproduse in romanesce de I. Petricu, parochu si protopopu de legea resaritena, si G. Munteanu, profesoru si directore alu gimnasiulu romanescu din Brasiovu, au esitu de sub tipariu in 1868, éra acum'a in editiunea a dóu'a. — Pretiulu e numai 10 cr. v. a. si se póte procurá de la tipografii Römer si Kammer din Brasiovu.

= *Hierotoniti de curundu*. 1. Simeonu Munteanu, s'a hierotonitu de preotu in 5. Augustu st. v. ca fitoriulu parochu in comun'a Rontan. — 2. Ioanu Papp, s'a hierotonitu de preotu in 6. Augustu ca fitoriulu parochu in comun'a E. Fancic'a. — 3. Iosifu Lazarescu, s'a hierotonitu de preotu in 13. Augustu, ca fitoriulu capelanu langa administratorulu parochialu din Gruinu. — 4. Ioanu Cosm'a, s'a hierotonitu intru presbiteru in 15. Augustu ca fitoriulu parochu in comun'a Hinchirisiu. — 5. Ilie Goileanu, in 18. Aug. s'a hierotonitu intru preotu ca fitoriulu parochu in comun'a Goil'a.

= *Urmatorii invetiatori au facutu essamenulu de calificatiune*, scrisalu si verbalu, dupa timpulu recerutu de practica, si a nume: in 16/28 aug. Georgiu Rusanda din Calacea (c. Temisiului), Nicolau Serbanu din Tomesci (c. Zarandului). Ambrosiu Coste din Glagovatiu (c. Aradului), — in 17/29 aug. Mihaiu Vulpe din Murani (c. Temisiului), Ilie Groza din Zaguieni (c. Temisiului) Demetriu Popovicu din Simandu (c. Aradului), Georgiu Turicu din Otlaca (c. Aradului); Arcadiu Demetrescu din Baratézu, Stefanu Berariu din Govosdia, Ioanu Ciora din Ciუმeghiu, Constantinu Cretianu din Lipova, Georgiu Puticiu din Chelmacu, Paulu Crognanu din Cuiediu, — in 18/30 aug. Stefanu Onu din Belotintiu, Parteniu Lazaru din Hasiasiu, Eutimiu Bugariu din Sioimosiu.

= *Doi redactori ovreesci* s'au luat de capu pe strada in Vien'a si ni s'au cerselatu unulu pre altulu. Cine nu vede, nici nu-i vine a crede cá unu redactoru de ovreu se fie atátu de voicosu. Numele unuia e Steinbach, a celuia laltu Moritz Gans carele mai anu se facú nobile ungurescu cu predicatulu de Ludassy, ceea ce pre romania se telcuesce „gascariu”, si gascaresce amaru prin gazete a supr'a causelor romanesci, cáci e in servitiulu celor'a ce nu ne pré iubescu, — noi totusi, aducendu-ne a minte cá vine iérn'a, ni pare reu cá pre dumes'a ilu ciupelira tocm'a acum'a.

Responsuri: Dui M. B. B. Fórté frumosu multiamimu, dar nu se póte publicá, anteu pentru cá nu se cuvine ca noi se ni tiparimu nóa gratulatiune; a dóu'a pentru cá usioru se póte intemplá se ni se impute cá acea gratulatiune (tocm'a cáci nu e subscrisa de nume intregu ci quasi anonima) si-a fabricat'o insasi redactiunea.

Concursu.

Pe parochi'a vacanta din Medvesi — indiestrata cu emolumintele anuali de: 30 jugere de pamentu, fundu parochialu, stol'a indatinata dela 85 de casi si 400 de suflete. precum si birulu de 23 chible de gráu — prin acést'a se escrie Concursu pana in 16. Septemvre a. c., pana candu recurintii sunt avisati recursurile loru, provediende cu documintele prescise in Statutul organicu, si adresande catra sinodulu parochialu, a le substerne D. tractualu protopresviteru a Thimisorii Meletiu Dreghiciu; avendu apoi alégerea parochului a se presuscépe in 24. Septemvre a. c.

Medvesi in 15. Iuliu 1872.

Comitetulu parochialu.

3-3.

Cu scirea si invoira mea Mel. Dreghiciu m. p. Prot. Thimis.

Concursu.

Prin mórtéa fostiloru doi docinti in Valea-Mare, alui Isanu Adamu si a suplintelui Pavelu Spinantiu, statiunea e vacanta si se deschide concursu pana la 17 septembre a. c. candu se va tiené si alegerea.

Emolumintele: bani gat'a 84 fl. v. a. i marge de lardu si i de sare, 15 pundi de lumine, 12 metie de gráu, 24 metie de curudiu, 1 jugheru aratoriu, 2 jughere fenatie, 1/2 jugheru de gradina, cortelu bunu, 8 orgii de lemne din cari se incaldiesce si scól'a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au se-si trimita prescisele documinte la comitetulu parochialu, si se se infacisiezé pana atunci la sant'a biserica se-i auda poporulu cantandu.

Valea-Mare, 11. aug. 1872.

2-3

Comitetulu parochialu.

In contielogere cu mine: Parteniu Gruescu m. p. inspectodru e scóle